

СИСТЕМА МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ У ВІДДІЛЕННІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

А Визначаються основні форми науково-методичної роботи у відділенні фізичного виховання педагогічного коледжу. Охарактеризовані різні підходи до розуміння проблеми організації методичної роботи в сучасному коледжі науковцями.

Ключові слова: методична і науково-методична діяльність, форми науково-методичної роботи, самоосвіта, моніторинг.

Актуальність. Підготовка конкурентоспроможних фахівців, повністю адаптованих до сучасного ринку праці, здатних до професійного зростання і професійної мобільності, неможлива без системного оновлення змісту і ресурсів навчання. Велику роль у забезпеченні якісної підготовки фахівців відіграє методична робота, яка є одним із основних видів діяльності педагогічного колективу. Вона носить цілеспрямований, системний характер і являє собою інтелектуальну діяльність, спрямовану на пошуки ефективних шляхів досягнення поставлених перед коледжем освітніх задач. Роль методичної роботи зростає в сучасних умовах у зв'язку з необхідністю раціонально й оперативно використовувати нові методи, прийоми, форми навчання і виховання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Форми організації методичної та науково-методичної роботи були предметом дослідження багатьох науковців, зокрема: В. М. Алфімова, Н. В. Дудніченко, А. М. Єрмоли, Н. Г. Комаренко, Г. Ю. Кравченко, О. Є. Остапчука, В. В. Семенюка, О. Л. Сидоренка, Л. Л. Сушенцевої та ін. [1, с. 77].

О. Л. Сидоренко слушно зауважує, що однією з найпопулярніших групових форм науково-методичної роботи є методичні об'єднання, основне призначення яких полягає у «колективному опрацюванні педагогами найактуальніших проблем, пов'язаних із родом їхньої професійної діяльності, взаємний обмін досвідом» [6, с. 48]. Зміст їхньої діяльності включає розроблення навчальних планів і програм, установалення міжпредметних зв'язків, обговорення відкритих занять і окремих методичних питань.

Водночас, як стверджує А. М. Єрмола, сьогодні набувають розвитку такі форми організації методичної роботи, як діяльність творчих груп викладачів, педагогічні майстерні [3, с. 18]. Серед існуючих форм організації методичної роботи обов'язковими є взаємовідвідування занять викладачами, а також проведення ними відкритих занять.

На думку В. В. Семенюк, розвитку творчого потенціалу викладачів закладу сприяє впровадження в методичну роботу таких форм її організації, як «предметні тижні, творчі портрети вчителів, декади огляду знань, фестивалі, панорами педагогічних ідей, презентація цікавих методичних розробок, дидактичного матеріалу, проведення нестандартних уроків, творчих звітів учителів» [5, с. 129].

В. В. Дородних, досліджуючи проблеми організації методичної роботи в сучасному коледжі, звертає увагу на різноманітність її форм. Вона відмічає, що основною метою методичної роботи, що здійснюється безпосередньо в навчальних закладах, є підвищення професійної кваліфікації викладачів і вдосконалення їхньої педагогічної майстерності, і що в різних закладах можуть використовуватися однакові форми її організації. Проте, зміст науково-методичної роботи в них, як відмічає автор, буде різним, тому що він підпорядкований завданням і змісту функціонування конкретного типу навчального закладу [1, с. 77].

Мета статті – висвітлення особливостей науково-методичної роботи на відділенні фізичного виховання педагогічного коледжу.

Виклад основного матеріалу. Навчальний процес у коледжі спрямований на формування гармонійно розвиненої особистості, освіченої й здатної до постійного оновлення знань, професійної мобільності та швидкої адаптації до динамічних процесів в освітній і соціально-культурній сферах.

Основні напрямки діяльності відділення: вдосконалення підготовки, покращення методики викладання дисциплін, зміцнення матеріальної бази відповідно до сучасних вимог, покращення практичної підготовки.

Методична робота на відділенні фізичного виховання – цілісна система взаємопов'язаних дій і заходів, спрямованих на підвищення результативності навчально-виховного процесу, досягнення оптимальних результатів у професійній підготовці майбутніх учителів фізичної культури. Основною метою методичної роботи є підвищення професійної майстерності та творчого потенціалу викладачів, розвиток їхньої інноваційної діяльності.

Напрямами методичної роботи відділення є: спрямування і координація роботи викладачів комісії фізичного виховання; надання методичних консультацій учителям загальноосвітніх навчальних закладів, студентам, працівникам інших закладів Південного регіону; розроблення, апробація та впровадження освітніх технологій, інноваційних методик у навчально-виховний процес; створення комплексу методичного забезпечення навчальних дисциплін; залучення викладачів і студентів до навчально-методичної роботи; робота з молодими викладачами; вивчення й узагальнення позитивного педагогічного досвіду викладачів;

допомога у підготовці викладачів до атестації; організація індивідуальної методичної роботи викладачів; моніторинг і ефективність навчальної діяльності студентів; контроль якості знань.

В. В. Дородних вказує, що в коледжах (як і в інших навчальних закладах) використовуються три групи форм організації науково-методичної роботи: колективні, групові та індивідуальні [1, с. 79]. Колективними формами є: педагогічна рада, методична рада, педагогічні читання, науково-практичні конференції тощо. Серед групових форм організації науково-методичної роботи в коледжах досить розповсюдженими є семінари й робота методичних об'єднань педагогічних працівників. Індивідуальними формами методичної роботи є: самоосвіта, наставництво, консультації (проводяться заступниками директорів з навчальної та науково-методичної роботи, головами методичних об'єднань викладачів, досвідченими педагогами, провідними спеціалістами), проведення індивідуальних науково-дослідницьких і пошукових робіт, стажування тощо [там само, с. 80].

Предметно-циклова комісія викладачів фізичного виховання, що діє на відділенні, підпорядковує свою роботу основному завданню – всебічному розвитку особистості майбутнього вчителя фізичної культури. З цією метою пріоритетним у роботі є вирішення методичної проблеми: «використання сучасних педагогічних і інформаційних технологій у навчальному процесі з метою формування життєвої та професійної компетентності учнів і студентів», що витікає з проблеми роботи коледжу. Відповідно до цього викладачі комісії працюють у таких творчих групах: технології використання ІКТ; технології саморозвитку формування самоуправляючих механізмів особистості; технології особистісно зорієнтованого навчання та гуманної педагогіки. На думку Л. Л. Сушенцевої, творчі групи – одна з важливих групових форм організації методичної роботи, оскільки «вони здійснюють консультативну допомогу колегам з найскладніших методичних питань, розробляють інструкції щодо використання оптимальних форм і методів роботи» [8, с. 93].

Основними формами методичної роботи на відділенні є: засідання комісії, методичні конференції, участь у науково-практичних конференціях, методичні консультації, тижні відділення, відкриті заняття, засідання творчих груп, розроблення і вдосконалення комплексів навчально-методичного забезпечення дисциплін.

До складових навчально-методичного забезпечення, що розробляються безпосередньо викладачами відділення, належать: навчальні програми; навчальні посібники; електронні методичні розробки; методичні розробки та рекомендації; інструктивно-методичні матеріали до семінарських, практичних і лабораторних занять; тестові завдання для семестрового контролю знань; індивідуальні сайти; методичні матеріали для студентів із питань самостійного опрацювання матеріалу, рекомендації до написання курсових робіт та інших матеріалів, які визначає викладач чи комісія (це текстові матеріали, електронні

презентації, відеозаписи, що використовуються в процесі навчання).

Одним із напрямків роботи викладачів відділення є сприяння вдосконаленню методів навчання шляхом оптимального поєднання колективних, групових та індивідуальних форм організації навчального процесу; використання інноваційних технологій і різних методів і елементів проблемного навчання; використання сучасних аудіовізуальних та інформаційних засобів навчання. З метою підвищення ступеня індивідуалізації і диференціювання процесу навчання, забезпечення організації контролю й самоконтролю за рівнем знань студентів, викладачі розробляють і використовують у роботі електронні навчальні та навчально-методичні посібники, розробки, які сполучають функції підручника і вчителя, довідково-інформаційного посібника і консультанта, контролюючої знання програми.

Протягом останніх років викладачами створені:

- електронні методичні розробки «Методика навчання акробатичних вправ за шкільною програмою»; «Методика навчання опорних стрибків за шкільною програмою» (Антоненко-Миргородська А. М.);

- електронний посібник «Методика навчання волейболу в школі» (поданий на гриф МОН України) (Бондаренко В. В.);

- електронний посібник «Фізіологія аналізаторних систем»; електронна методична розробка «Настільний теніс у школі» (Прокопенко Ю. С.);

- «Методичний довідник з фізичної культури» на допомогу студентам при підготовці до проведення уроків на практиці (Прокопенко Ю. С., Миргородська А. М.);

- електронна методична розробка «Техніка виконання і послідовність навчання лижних кроків» (Ступак М. В.);

- електронна методична розробка «Техніка та послідовність навчання ударів у футболі» (Харайчук А.Є.).

Останнім часом, частиною нових технологій навчання, що знаходить усе більше прибічників у навчальних закладах України, є тестова система оцінки досягнень студентів. Ця система значною мірою відповідає новим соціально-правовим умовам, які мають переваги проти традиційних форм перевірки знань [2]. Кременчуцький педагогічний коледж імені А. С. Макаренка підтримав цю систему. Викладачами нашого відділення з метою перевірки знань студентів розроблені різнорівневі тестові завдання семестрових і державних екзаменів у програмі ADTester з дисциплін фахової підготовки (ТМФВ, легкої атлетики з методикою навчання, гімнастики з методикою навчання, загальної та вікової фізіології, комплексного державного екзамену з ТМФВ), тестові завдання до залків з історії фізичної культури і спорту, рухливих ігор з методикою навчання, методики фізичного виховання в спеціальних медичних групах, баскетболу, футболу, гандболу з методиками навчання, семінару з практикуму суддівства. Реалізація тестового контролю знань дозволяє викладачам упорядкувати процес контролю знань,

умінь і навичок студентів, підвищити інформативність та об'єктивність оцінки; дає можливість забезпечити високу стандартизацію умов вимірювання; створити рівні вимоги до знань і вмінь фахівця шляхом використання в тесті завдань однакової складності, обсягу та змісту; студенти мають можливість об'єктивно оцінити свої досягнення; тести ставлять усіх студентів на рівні умови, а це призводить до зменшення нервового напруження [2].

Як відомо, реформа вищої освіти в Україні тісно пов'язана із посиленням наукової складової. Науково-методичні здобутки комісії пов'язані з викладачами, які працюють, мобілізуючи свої сили та ентузіазм заради навчання і виховання майбутніх спеціалістів. Однією із форм здійснення наукової діяльності в коледжі є участь викладачів і студентів у наукових заходах, таких як конференції, круглі столи та науково-практичні семінари. Наймасовішим з них, у рамках науково-дослідної роботи у ВНЗ, є наукові конференції [7].

В. В. Дородних відмічає, що найвагоміші досягнення в запровадженні інноваційних форм науково-методичної роботи мають педагогічні працівники тих коледжів, які тісно співпрацюють з науковцями, мають спільні науково-методичні розробки, на науковому рівні беруть участь у регіональних, всеукраїнських і міжнародних конференціях [1, с. 79]. Викладачі нашої комісії також долучаються до даного виду роботи. Цього року в роботі I Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні питання сучасної педагогіки: творчість, майстерність, професіоналізм», що відбулась 18 березня на базі нашого коледжу в секції «Актуальні проблеми наукових досліджень та методики навчання у вищій та середній школі» брали участь:

- Антоненко-Миргородська А. М. «Заняття степ-аеробікою як засіб мотивації студентів до занять фізичними вправами»;
- Прокопенко Ю. С. «Аспекти підготовки майбутніх учителів фізичної культури при вивченні дисципліни «Настільний теніс з методикою навчання»;
- Ціпов'яз А. Т., Бондаренко В. В., Севрюк Н. П. «Актуальные вопросы организации туристической деятельности в высших учебных заведениях»;
- Ціпов'яз А. Т., Севрюк М. П., Кудряшова Т. І. «Особенности методики тренировок у городковом спорте».

У секції «Актуальні проблеми психології та педагогіки вищої школи» брали участь: Олійник І.О., Шаляпіна І.В. Теоретичний аспект готовності майбутніх учителів початкової школи до впровадження здоров'язбережувальної педагогіки.

Як зазначають науковці, цікавими та науково-значущими є ті конференції, де виступають із доповідями та повідомленнями не тільки викладачі, а й студенти, аспіранти, молоді вчені [9]. Саме тому, до роботи в цій конференції були залучені студенти III курсу відділення фізичного виховання Крикун Н., Солнишкіна А. з доповіддю «Спортивні досягнення Полтавщини». На таких конференціях студенти набувають навичок публічних

виступів, спілкувань з аудиторією, вміння аргументувати свою точку зору. Усе це сприяє розвитку ерудиції, формуванню творчого мислення, вміння вести дискусію й працювати з науковою літературою.

На відділенні створена цілісна система практичної підготовки майбутніх фахівців, яка спрямована на оволодіння практичними навичками та відпрацювання їх до автоматизму. Викладачами розробляється чітка організаційна структура занять, упроваджуються різноманітні форми активізації пізнавальної діяльності студентів, що забезпечує досягнення цілей. При проведенні всіх типів занять застосовуються рольові та імітаційні ігри, сучасні технології навчання, технологія «навчаючи – вчуся» для моделювання педагогічних ситуацій під час проведення фрагментів різних частин уроку за поданими завданнями.

Викладачі коледжу активно впроваджують у навчальний процес інформаційно-комунікаційні технології. Лекційні та практичні заняття забезпечені мультимедійною підтримкою. Авторські сайти викладачів, на яких розміщені навчально-методичні матеріали, дозволяють упроваджувати елементи дистанційного навчання, формують пізнавальну активність студента, вдосконалюють навички самостійної роботи в інформаційних базах даних мережі Інтернет. Усе це дозволяє формувати у студентів культуру навчальної праці.

Серед існуючих форм організації методичної роботи обов'язковими є взаємовідвідування занять викладачами, а також проведення ними відкритих занять. Водночас, як стверджує А. М. Єрмола, сьогодні набувають розвитку такі форми організації методичної роботи, як діяльність творчих груп викладачів [3, с. 18]. У коледжах діяльність творчих груп має на меті вирішення актуальних проблем методики навчання і виховання, наукової організації праці, узагальнення і запровадження передового досвіду роботи педагогічних працівників.

З метою підвищення професійної майстерності й покращення методичної роботи викладачів, на засіданнях комісії розглядаємо питання, пов'язані із проблемами організації навчально-виховного процесу, наукової організації праці викладацького складу, впровадження в навчальний процес новітніх технологій, підвищення якості контролю знань, умінь і навичок студентів. Наприклад: «Актуальні проблеми сучасної науки», «Використання ІКТ на заняттях з фізичного виховання», «Важливість формування комунікативних компетентностей у майбутніх учителів», «Організація активних, інтерактивних і традиційних форм проведення занять зі студентами», «Міжпредметні зв'язки в професійній підготовці майбутніх учителів фізичної культури», «Моніторинг сучасного стану формування предметної компетентності майбутніх учителів фізичної культури у процесі фахової підготовки», «Самоосвіта педагога – провідна форма вдосконалення професійної компетентності» тощо.

Відомо, що обмін передовим педагогічним досвідом вважається одним із найважливіших завдань

науково-методичної роботи й може відбуватися у різних її формах. До таких форм дослідники [1; 3] відносять методичні ринги, проведення виставок індивідуальних методичних розробок, виступи, заняття на семінарах-практикумах, проведення майстер-класів, обмін методичними ідеями тощо. Викладачі комісії щороку публікують свої статті у методичному віснику коледжу, в регіональному інформаційно-методичному віснику викладачів Південного регіону, в періодичних виданнях, беруть участь у регіональному методичному об'єднанні керівників фізичного виховання та голів ПЦК, у семінарах учителів фізичної культури загальноосвітніх закладів, в обласному семінарі керівників фізичного виховання, проводять заняття та майстер-класи для вчителів фізичної культури на курсах підвищення кваліфікації.

Результативний шлях поширення власного педагогічного досвіду та вивчення і використання досвіду інших освітян є різноманітні фахові конкурси, в яких брали участь і викладачі відділення: Антоненко-Миргородська А. М., Смородський В. І., Бабич В. М. – дипломанти II (обласного) туру Всеукраїнського конкурсу «Учитель року», Прокопенко Ю. С. – переможець Всеукраїнського конкурсу «Успішний проект з використанням інформаційно-комунікаційних технологій у навчально-виховному процесі у рамках Програми Intel «Навчання для майбутнього», Бондаренко В. В. – переможець II Всеукраїнського конкурсу на кращу організацію спортивно-масової роботи у ВНЗ.

Обов'язковою самостійною ланкою управлінської та методичної діяльності є моніторинг якості освіти. Саме тому, систематично проводимо моніторинг практично-методичного компонента професійної компетентності майбутніх учителів, випускників і викладачів, моніторинг здоров'язбережувальної компетентності учнів і студентів. Методистами практики систематично проводиться моніторинг професійної компетентності студентів III і IV курсу. Творчою групою викладачів комісії розроблено моніторингові картки, систему оцінювання, в основі якої є розподіл компетентності на чотири рівні: високий, достатній, середній, низький. При цьому оцінюються такі

показники: аналіз проведення уроків (де перевіряються практичні, організаторські, дидактичні, гностичні вміння, вміння в галузі педагогічної техніки, комунікативні, мовленнєві та контроль-но-корегувальні вміння); оцінювання складання конспекту уроку; оцінювання підготовки місця заняття; участь в обговоренні проведених уроків студентом; самоаналіз уроку студента-практиканта. У результаті моніторингу отримуємо необхідну та достатню кількість інформації, що дозволяє зробити об'єктивну оцінку навчально-виховного процесу та його результативності.

Висновки. Виходячи з вищесказаного, можна стверджувати, що методична робота відділення фізичного виховання будується як багатогранний процес, що складається з комплексу систематичної, цілеспрямованої діяльності викладачів і має на меті активізацію педагогічної роботи та підвищення рівня освітнього процесу, спонукає кожного викладача до підвищення свого фахового рівня, творчості та самоосвіти. Разом з тим, зазначимо, що завдання, зміст і форми методичної роботи перебувають у постійному розвитку і потребують подальшого пошуку ефективності й вдосконалення професійної майстерності викладачів.

Список використаних джерел

1. Дородних, В. В. Форми організації методичної роботи в коледжах / В. В. Дородних / Вісник Луганського національного університету імені Т.Г.Шевченка. – 2009. – № 9 (172). – С. 77–85.
2. Дорошенко Ю. Педагогічна діагностика та оцінювання результатів тестування / Ю. Дорошенко, П. Ротаєнко, Н. Семенов // Завуч. – 2005. – № 20–21. – С. 56–60.
3. Ермола, А. М. Система науково-методичної роботи інформаційно-методичних центрів з учителями загальноосвітніх навчально-виховних закладів: дис. на здобуття наукового ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.01 / А. М. Ермола / Харківський держ. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. – Харків, 1998. – 255 с.
4. Семенов, В. В. Організаційно-педагогічні умови навчально-виховного процесу в ліцей-інтернаті : дис. на здоб. наук. ступ. канд. пед. наук : спец. 13.00.01 / В. В. Семенов / Тернопільський держ. пед. ун-т ім. Володимира Гнатюка. – Тернопіль, 1999. – 187 с.
5. Сидоренко, О. Л. Педагогічні умови ефективності науково-методичної роботи з учителями загальноосвітніх навчально-виховних закладів : дис. на здоб. наук. ступ. канд. пед. наук : спец. 13.00.01 / О. Л. Сидоренко / Харківський держ. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. – Харків, 1996. – 189 с.
6. Сопілко, І. М. Участь у конференціях, науково-практичних семінарах, круглих столах як дієва форма роботи в університеті / І. М. Сопілко, В. Б. Череватюк // Юридичний вісник. – 2012. – № 4 (25).
7. Сушенцева, Л. Л. Управління системою методичної роботи в сучасному професійно-технічному училищі : дис. ... на здоб. наук. ступ. канд. пед. наук : спец. 13.00.04 / Л. Л. Сушенцева / Криворізький держ. пед. ун-т. – Кривий Ріг, 1999. – 211 с.

Дата надходження до редакції
авторського оригіналу : 08.10.2016

Прокопенко Ю. С., Бондаренко В. В. Система методической работы в отделении физического воспитания.

А Определяются основные формы научно-методической работы в отделении физического воспитания педагогического колледжа. Охарактеризованы различные подходы к пониманию проблемы организации методической работы в современном колледже учёными.

Ключевые слова: методическая и научно-методическая деятельность, формы научно-методической работы, самообразование, мониторинг.

Prokopenko Yu. S., Bondarenko V. V. The system of methodical work at the physical education department

Б The article defines the main forms of scientific and methodical work at the Physical Education Department at Teachers' Training College. It is devoted to the different approaches of the scientists in order to understand the problems of methodical work organization at modern College.

Key words: methodical and scientific-methodical activity, forms of scientific-methodical work, self-education, monitoring.